

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

MKUTANO WA SABA

YATOKANAYO NA KIKAO CHA ISHIRINI NA TISA

19 MEI, 2017

MKUTANO WA SABA

KIKAO CHA ISHIRINI NA TISA TAREHE 19 MEI, 2017

I. DUA:

Naibu Spika Mhe. Tulia Ackson alisoma Dua na kuongoza Bunge Saa 3:00 asubuhi.

Makatibu mezani:

1. Ndugu Theonest Ruhilabake
2. Ndugu Neema Msangi

II. HATI ZA KUWASILISHA MEZANI

Hati zifuatazo ziliwasilishwa Mezani:-

- (1) Naibu Waziri wa Kilimo, Mifugo na Uvuvi aliwasilisha:-

Hotuba za Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi kwa Mwaka wa Fedha 2017/2018.

- (2) Mhe. Mattar Ali Salum – (Kny. Mwenyekiti wa Kamati ya Kilimo, Mifugo na Maji aliwasilisha Mezani:

Taarifa ya Kamati ya Kilimo, Mifugo na Maji kuhusu utekelezaji wa Majukumu ya Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi kwa Mwaka wa Fedha 2016/2017 pamoja na maoni ya Kamati juu ya Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2017/2018.

- (3) Mhe. Susan A. J. Lyimo – Msemaji Mkuu wa Upinzani kwa Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi aliwasilisha Mezani:-

Taarifa ya Msemaji Mkuu wa Kambi ya Upinzani, juu ya Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hiyo kwa Mwaka wa Fedha 2017/2018.

III. MASWALI

OFISI YA RAIS (TAMISEMI)

Swali Na. 234: Mhe. Cosato D. Chumi

Nyongeza: Mhe. Cosato D. Chumi
Mhe. Kasuku S. Bilago
Mhe. Daimu I. Mpakate

WIZARA YA FEDHA NA MIPANGO

Swali Na. 235: Mhe. Dr. Mary M. Mwanjelwa

Nyongeza: Mhe. Dr. Mary M. Mwanjelwa
Mhe. Susan A. J. Lyimo
Mhe. Japhet N. Hasunga

WIZARA YA KILIMO, MIFUGO NA UVUVI

Swali Na. 236: Mhe. Yussuf Haji Khamis (kny: Mhe. Mbarouk Salim Ali)

Nyongeza: Mhe. Yussuf Haji Khamis
Mhe. Roman Selasini
Mhe. Balozi Adadi Rajab

Swali Na. 237: Mhe. Shally J. Raymond

Nyongeza: Mhe. Shally J. Raymond
Mhe. Kiteto Koshuma
Mhe. Dunstan Kitandula

Mhe. Mary D. Muro

WIZARA YA UJENZI, UCHUKUZI NA MAWASILIANO

Swali Na. 238: Mhe. Frank Mwakajoka (kny: Mhe. David E. Silinde)

Nyongeza: Mhe. Frank Mwakajoka
Mhe. Maftah A. Nachuma
Mhe. Ignas Malocha

Swali Na. 239: Mhe. Halima A. Bulembo

Nyongeza: Mhe. Halima A. Bulembo
Mhe. Munde T. Abdallah
Mhe. Kitwana Dau

Swali Na. 240: Mhe. Joseph Mhagama (Kny: Mhe. Jacqueline N. Msongozi)

Nyongeza: Mhe. Joseph Mhagama
Mhe. Daniel Nsanzugwanko
Mhe. Susan Mgonokulima
Mhe. Zaynab Vulu
Mhe. Rashid Shangazi

WIZARA YA AFYA MALIASILI NA UTALII

Swali Na. 241: Mhe. Alex R. Gashaza

Nyongeza: Mhe. Alex R. Gashaza

WIZARA YA HABARI, UTAMADUNI, SANA'A NA MICHEZO

Swali Na. 242: Mhe. Devotha M. Minja

Nyongeza: Mhe. Devotha M. Minja

WIZARA YA MAMBO YA NDANI YA NCHI

Swali Na. 241: Mhe. Ussi Salum Pondeza

Nyongeza: Mhe. Ussi Salum Pondeza

IV. MATANGAZO

A. WAGENI

1. Wageni wa Waziri wa Kilimo, Mifugo na Uvuvi, Mhe. Dr. Charles Tizeba – Wizara ya Kilimo, wakiongozwa na:-
  - (i) Dkt. Yohana Budeba – Katibu Mkuu (Sekta ya Uvuvi)
  - (ii) Dkt. Maria Mashingo – Katibu Mkuu (Sekta ya Mifugo)
  - (iii) Mhandisi Mathew Mtigumwe – Katibu Mkuu (Sekta ya Kilimo)
  - (iv) Balozi Fred Kafeero – Mwakilishi Mkazi FAO
  - (v) Ndg. Mathayo Mathew – Afisa Mipango kutoka Umoja wa Ulaya (EU)
  - (vi) Ndg. Mohamed Muya – Katibu Mkuu Mstaafu
2. Wenyeviti watatu (3) wa Bodi za Taasisi na Mashirikia yaliyo chini ya Wizara hiyo.

3. Wakurugenzi, Wakuu wa Idara, Taasisi, Vitengo na Maafisa Mbalimbali waliopo chini ya Wizara ya Kilimo.
4. Wageni wa Naibu Waziri wa Kilimo, Mifugo na Uvuvi – Mhe. Tate Olenasha ambao ni Wapiga kura wake kutoka Jimboni kwake Ngorongoro Mkoa wa Arusha, wakiongozwa na Mhe. Yanick Ngoinyo Diwani wa Kata ya Ololosokwan.
5. Wageni mbalimbali wa Waheshimiwa Wabunge na wanafunzi waliokuja kutembelea Bunge kwa mafunzo.

B. KAZI

1. Mwenyekiti wa Bunge Sports Club – Mhe. William Ngeleja aliwatangazia Wabunge wote kuwa Jumamosi tarehe 20/5/2017 kutakuwa na Michezo ya kirafiki ya football na netball na timu za NSSF katika kiwanja cha Jamhuri saa 10.00 jioni.
2. Waziri wa Nchi, Ofisi ya Makamu wa Rais – Mhe. Januari Makamba aliwatangazia Waheshimiwa Wabunge wote kuwa leo Mhe. Samia Suluhu – Makamu wa Rais, atapokea taarifa kutoka Timu ya Uchunguzi ya Mazingira aliyoiunda kuhusu uchafuzi wa mazingira ya Mto Ruaha.
3. Naibu Spika aliwatangazia Waheshimiwa Wabunge kuwa, kwa kuwa jana tarehe 18/5/2017 Mwenyekiti aliyeongoza Bunge alishatoa pongezi kwa timu ya Serengeti basi hakuna haja tena ya Wabugne kuendelea kupongeza wakati wanapochangia hoja zao.

MWONGOZO WA SPIKA

1. Mhe. Devotha Ninja kwa kutumia Kanuni 68 (7) & 46 alisimama kuomba mwongozo kuhusu kamata kamata ya Waandishi wa Habari wakati wakitekeleza majukumu yao kwamba swali hili la nyongeza halikujibiwa kikamilifu.

Naibu Spika

Alisema atalijibu baada ya kujiridhisha kwenye Hansard. Hivyo Mwongozo huo utajibiwa baadaye.

2. Mhe. Mussa Mbarouk kwa kutumia Kanuni 68 (7) aliomba mwongozo kuhusu utaratibu wa kutambua wageni waliopo gallery za Bunge kwamba wengine kutambuliwa kwa majina na wengine hawatambuliwi hata watokako. Aliomba wageni watajwe japo sehemu wanazotoka, shule au vyuo vyao.

Naibu Spika

Alinukuu Kanuni ya 142 (1) & (2) na kuelekeza kuwa, huo ni uamuzi wa Spika kwa kuzingatia Kanuni hiyo inayompa Mamlaka ya kuamua namna bora ya kutambulisha wageni Bungeni. Hivyo, utaratibu unaotumika sasa ktika kutambua wageni ni kutohana na mwongozo wa Spika uliotolewa wakati wa Briefing.

V. HOJA ZA SERIKALI

- (1) Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi kwa Mwaka wa Fedha 2017/2018 yaliwasilishwa na Mhe. Waziri.
- (2) Mwenyekiti wa Kamati ya Kilimo, Mifugo na Maji – Mhe. Dkt. Mary Nagu aliwasilisha maoni ya Kamati kuhusu Makadieio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi kwa Mwaka wa Fedha 2017/2018.
- (3) Msemaji Mkuu wa Kambi ya Upinzani kwa Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi aliwasilisha Maoni ya Kambi ya Upinzani ya Wizara hiyo kuhusu Makadirio ya Mapato na Matumizi kwa Mwaka wa Fedha 2017/2018 (Mhe. Cecilia D. Paresso – alisoma maoni hayo).

Waheshimiwa Wabunge waliendelea kuchangia Hoja ya Bajeti hiyo kama ifuatavyo:-

(1)	Mhe. Dkt. Christine Ishengoma	-	CCM
(2)	Mhe. George Mkuchika	-	CCM

VI. KUSITISHA BUNGE

Saa 7:00 Bunge mchana lilisitishwa mpaka saa 11:00 jioni.

VII. BUNGE KURUDIA

Saa 11.00 jioni Bunge lilitrudia na Waheshimiwa Wabunge waliendelea kuchangia Bajeti ya Wizara ya Kilimo, Mifugo na Uvuvi kama ifuatavyo:-

(3)	Mhe. Anna K. Malecela	-	CCM
(4)	Mhe. Daniel Nsanzugwanko	-	CCM
(5)	Mhe. Agness Marwa	-	CCM
(6)	Mhe. Daimu I. Mpakate	-	CCM
(7)	Mhe. Joseph Haule	-	CHADEMA
(8)	Mhe. Aida Khenani	-	CHADEMA
(9)	Mhe. Almas Maige	-	CCM
(10)	Mhe. Maftah A. Nachuma	-	CUF
(11)	Mhe. Doto Biteko	-	CCM
(12)	Mhe. Hamidu Hassan Bobali	-	CUF
(13)	Mhe. Mbaraka Kitwana Dau	-	CCM
(14)	Mhe. Elias J. Kwandikwa	-	CCM
(15)	Mhe. Omar T. Mgumba	-	CCM
(16)	Mhe. Ignas A. Malocha	-	CCM
(17)	Mhe. Felister A. Bura	-	CCM
(18)	Mhe. Constantine J. Kinyasu	-	CCM
(19)	Mhe. Pascal Y. Haonga	-	CHADEMA
(20)	Mhe. Gimbi D. Masaba	-	CHADEMA

Mawaziri walianza kuhitimisha hoja mbalimbali za Wabunge kama ifuatavyo:-

1. Naibu Waziri wa Kilimo, Mifugo na Uvubi – Mhe. William T. Olenasha.
2. Waziri wa Mambo ya Ndani ya Nchi – Mhe. Mwigulu L. Nchomba.
3. Waziri wa Nishati na Madini – Waziri wa Nishati na Madini.
4. Waziri wa Viwanda, Biashara na Uwekezaji – Mhe. Charles J. P. Mwijage.

VIII. MATANGAZO

- Naibu Spika alitangaza Semina kuhusu Utalii – Udhibiti wa Mapori itakayoratibiwa na Wizara ya Utalii.
- Naibu Spika pia alijibu Mwongozo wa Mhe. Devotha Minja kuhusu vitendo vyta kuwazuia na kuwaweka ndani Waandishi wa Habari. Kutokana na Hansard majibu ya Nyongeza yalijitosheleza.

IX. KUAHIRISHA BUNGE

Saa 1.45 usiku Bunge lilahirishwa mpaka Siku ya Jumamosi, Tarehe 20/5/2017 saa 3:00 asubuhi.